

Veřejné finance a čekání na ekonomické oživení: přijde včas?

Prof. Jan Švejnar

IDEA a CERGE-EI

16. března 2010

Struktura prezentace

- Současný stav světové ekonomiky
- Fiskální politika – hlavní problémy
- ČR – jak dál?

Současný stav světové ekonomiky

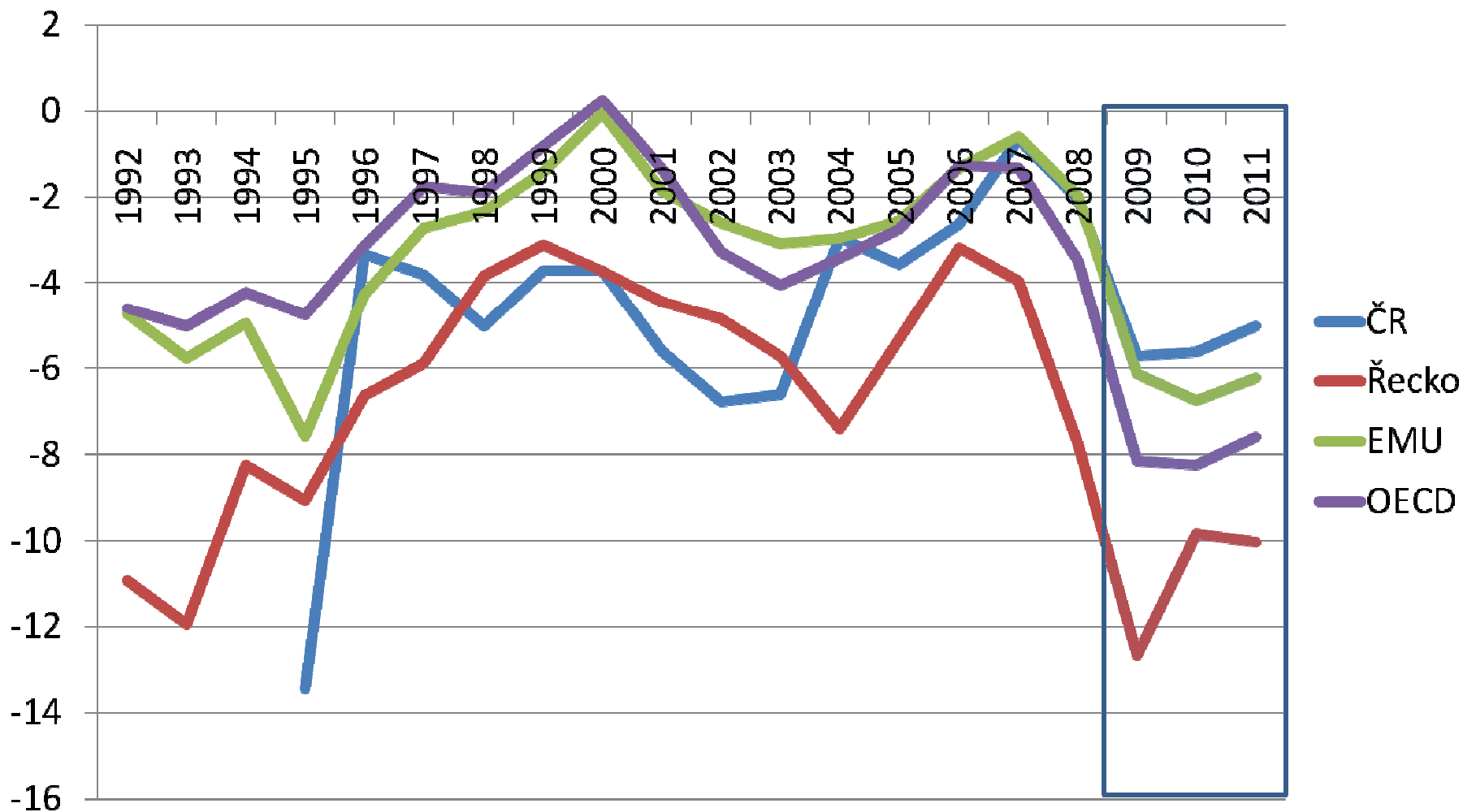
MMF: Predikce vývoje HDP

	2008	2009	Predikce		Změna proti predikci z října 2009	
			2010	2011	2010	2011
Svět	3	-0.8	3.9	4.3	0.8	0.1
Vyspělé země	0.5	-3.2	2.1	2.4	0.8	-0.1
USA	0.4	-2.5	2.7	2.4	1.2	-0.4
EMU	0.6	-3.9	1	1.6	0.7	0.3
Německo	1.2	-4.8	1.5	1.9	1.2	0.4
Francie	0.3	-2.3	1.4	1.7	0.5	-0.1
Itálie	-1	-4.8	1	1.3	0.8	0.6

Finanční krize a veřejné finance

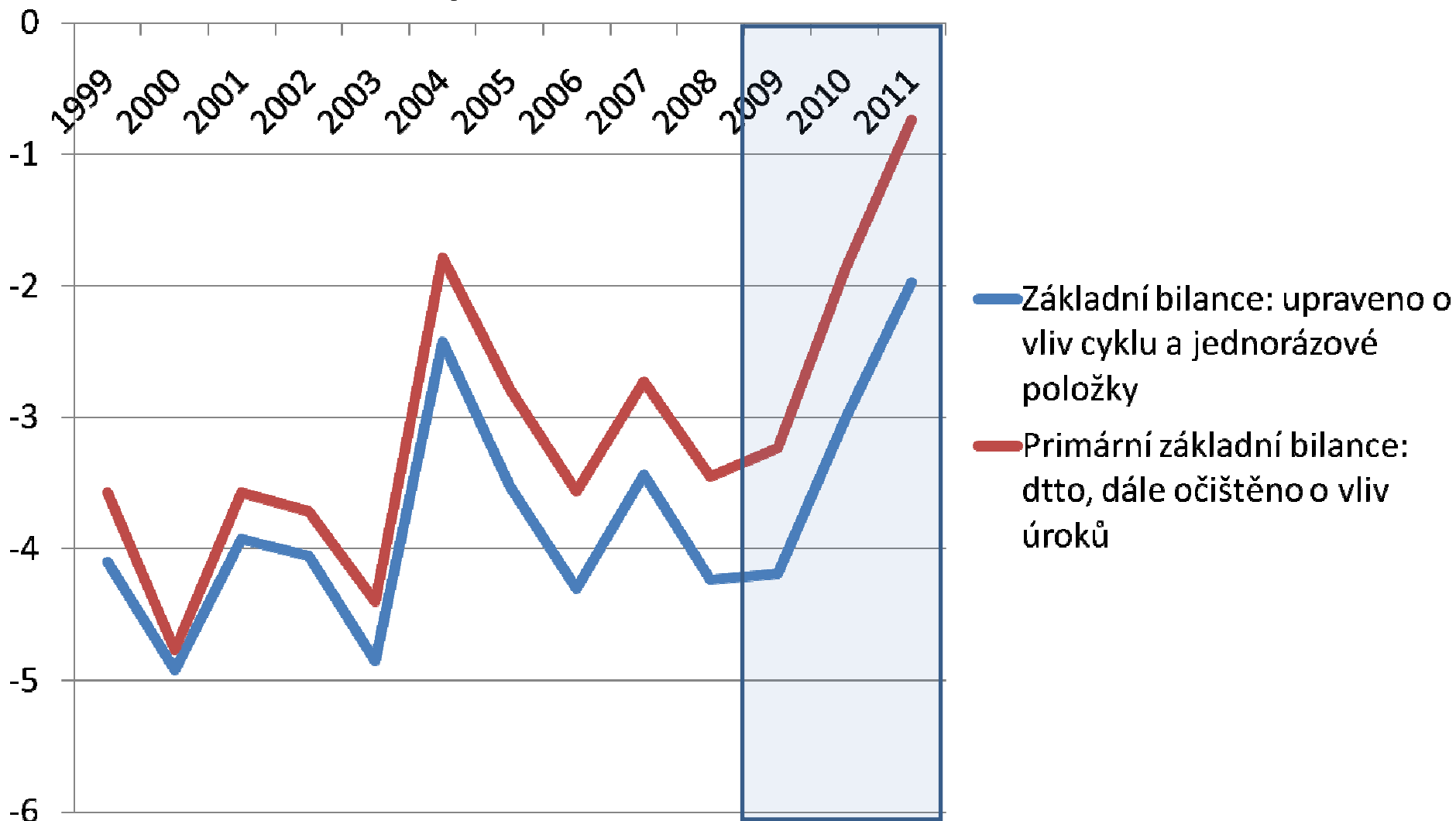
- Výrazné zhoršení zaznamenaly prakticky všechny ekonomiky
- Příjmová strana
 - Pokles výnosů v důsledku nižší než očekávané ekonomické aktivity
- Výdajová strana
 - Výrazný nárůst výdajů ve většině zemí
 - Automatické stabilizátory
 - Záměrné zvyšování výdajů a la Keynesovská fiskální expanze
 - Sanace problémů finančního sektoru (USA)
 - Zvyšující se úroky u zemí vnímaných jako rizikové
- Současný problém řady zemí: exit strategie
 - Kdy vyřadit zvýšené výdaje protikrizového charakteru tak, aby vlády neutrácely neefektivně a vyhnuly se inflačním tlakům, ale současně aby neohrozily oživení

Deficit veřejných financí (% nominálního HDP)

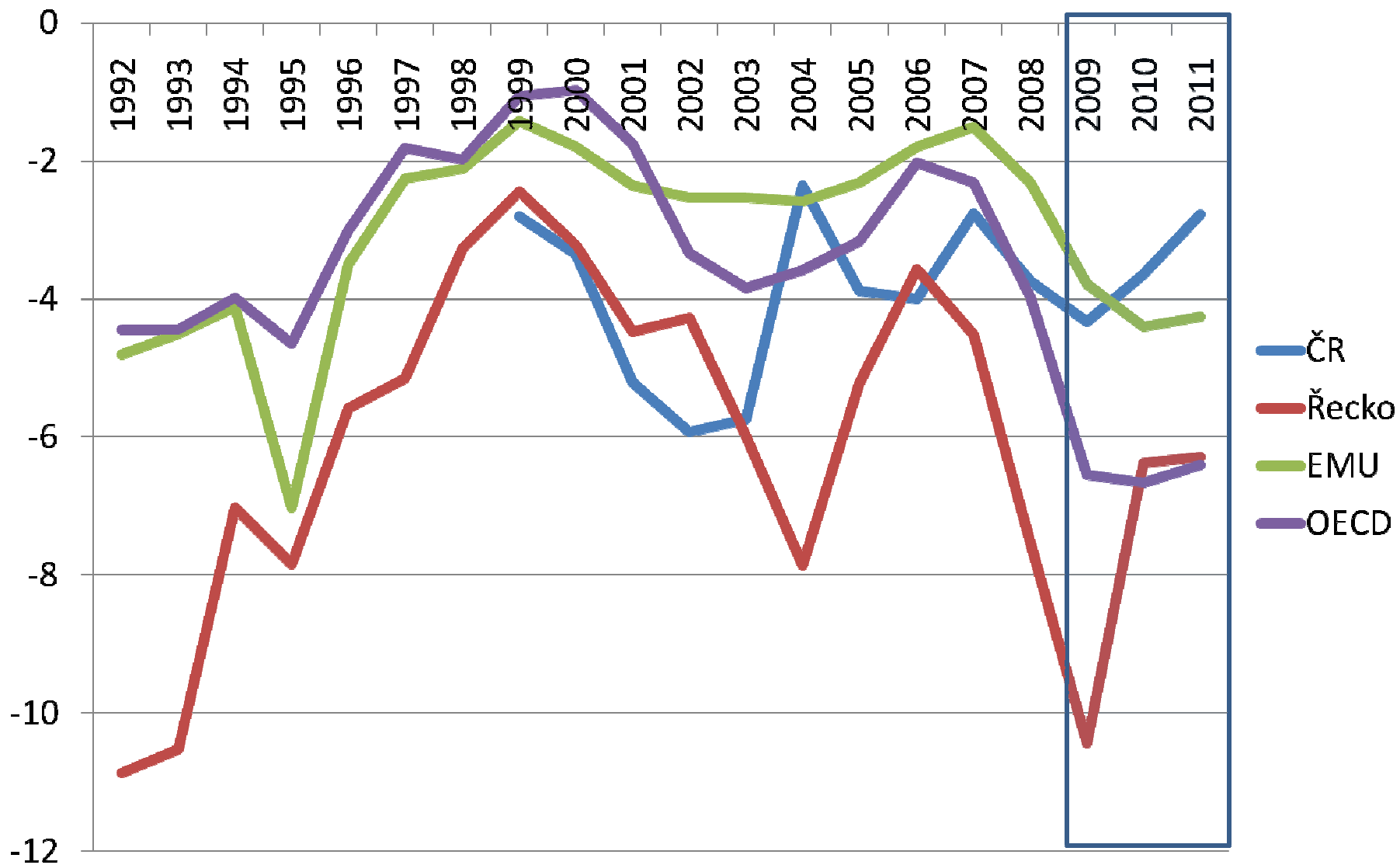
Zdroj dat i predikcí: OECD

Deficit ČR: vliv cyklu a úrokových plateb (% potenciálního HDP)

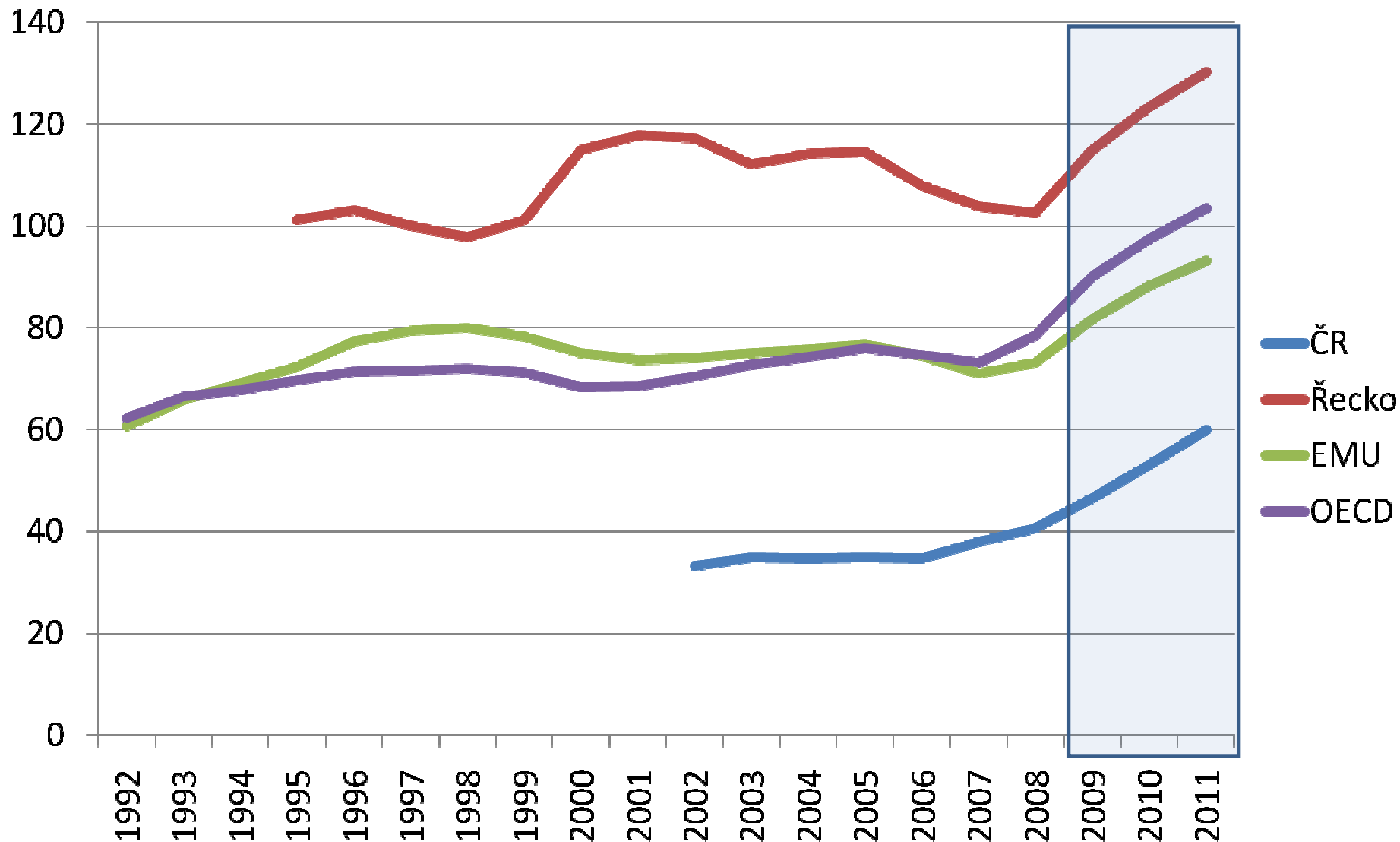
Zdroj dat i predikcí: OECD

Strukturální deficit v % potenciálního HDP

Zdroj dat i predikcí: OECD

Veřejný dluh (% nominálního HDP)

Zdroj dat i predikcí: OECD

ČR: jak postupovat?

- Současný stav ještě není zcela kritický
 - Deficit je vysoký, ale v současné situaci není výjimečný
 - Dluh zůstává nižší než u řady evropských zemí
 - Při nezodpovědném populistickém hospodaření se kritickou snadno stát může
 - Fiskální populismus snadno může vést k budoucímu nárůstu úrokových plateb, který by výrazně omezil naše manévrovací schopnosti
- Co máme dělat - obecně?
 - Není zatím nutné urgentně snižovat podíl státních výdajů, výrazná fiskální restrikce by byla kontraproduktivní
 - Potřebujeme stabilizovat vývoj výdajové stránky a zejména zefektivnit strukturu výdajové a příjmové stránky rozpočtu
 - Není tedy nutné se za každou cenu vyhýbat deficitu a dluhu
 - Pokud se ale zadlužujeme, je nutné to dělat s rozmyslem a získané prostředky používat efektivně

ČR: jak postupovat? (2)

- Čemu se nyní musíme vyhnout?
 - Neefektivním výdajovým programům zaměřeným čistě na uplácení voličů
 - Politicky motivovanému napadání a rozměňování efektivních řešení (viz regulační poplatky, nemocenská)
 - Opatřením, které by výrazně snižovaly atraktivitu působení firem a nadaných jednotlivců v ČR
 - Výrazné zvyšování daně ze zisku právnických osob a přílišný nárůst daňové progresse by mohl ohrozit budoucí růst
- Co máme dělat – příklady opatření
 - Ideální jsou opatření, která snižují zneužívání veřejných financí prostřednictvím využití individuální motivace „žadatelů“ o tyto fondy
 - Např. regulační poplatky ve zdravotnictví a odklad vyplácení nemocenské
 - Zprůhlednění veřejných zakázek
 - Změny v oblasti mandatorních výdajů

Použité zdroje

- OECD Tax Statistics
- MFČR: Fiskální výhled
- MMF: World Economic Outlook Update